

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO – KLASA V

Rok szkolny 2026/2027

Program/cykl: „Zamieńmy słowo”, WSiP

Podstawa programowa: obowiązująca uczniów klasy V – podstawa programowa w brzmieniu z 2024 r.

I. Informacje ogólne

Wymagania edukacyjne określają wiadomości i umiejętności niezbędne do otrzymania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z języka polskiego. Wynikają z realizowanego programu nauczania i podstawy programowej.

Wymagania obejmują cztery obszary:

1. kształcenie literackie i kulturowe;
2. kształcenie językowe;
3. tworzenie wypowiedzi;
4. samokształcenie.

Przyjęto następującą zasadę stopniowania wymagań:

- **ocena dopuszczająca (2)** – uczeń rozpoznaje, wskazuje i odtwarza podstawowe informacje i umiejętności;
- **ocena dostateczna (3)** – uczeń opisuje, wyjaśnia i stosuje wiadomości w typowych sytuacjach;
- **ocena dobra (4)** – uczeń samodzielnie stosuje wiadomości, analizuje i porównuje;
- **ocena bardzo dobra (5)** – uczeń interpretuje, łączy informacje, uzasadnia i wyciąga wnioski;
- **ocena celująca (6)** – uczeń samodzielnie wykorzystuje wiadomości i umiejętności w nowych sytuacjach, rozwiązuje problemy oraz formułuje i uzasadnia własne wnioski.

II. Wymagania na poszczególne oceny

1. Kształcenie literackie i kulturowe

Dopuszczający – 2

Uczeń:

- wskazuje głównych bohaterów, miejsce i czas wydarzeń;
- wskazuje najważniejsze wydarzenia utworu;

- rozpoznaje elementy świata przedstawionego;
- odróżnia wydarzenia realistyczne od fantastycznych;
- rozpoznaje narratora oraz osobę mówiącą w wierszu;
- odróżnia prozę od poezji;
- rozpoznaje wers, strofę i rym;
- rozpoznaje w typowych przykładach poznane środki stylistyczne, m.in. epitet, porównanie, przenośnię i uosobienie;
- rozpoznaje poznane w klasie V gatunki literackie;
- wskazuje głównych bohaterów i najważniejsze wydarzenia omawianych lektur;
- odczytuje podstawowe informacje zawarte w prostych tekstach kultury.

Dostateczny – 3

Uczeń:

- opisuje elementy świata przedstawionego;
- porządkuje wydarzenia i wskazuje podstawowe zależności między nimi;
- opisuje bohatera na podstawie informacji zawartych w tekście;
- określa temat utworu;
- rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową;
- określa, kto wypowiada się w utworze poetyckim;
- wskazuje cechy poznanych gatunków literackich;
- wskazuje poznane środki stylistyczne w tekście;
- wyjaśnia znaczenie prostych przenośni;
- odróżnia znaczenie dosłowne od przenośnego;
- wykorzystuje podstawowe informacje o wydarzeniach i bohaterach omawianych lektur podczas wykonywania typowych zadań;
- formułuje opinię o bohaterze, wydarzeniu lub utworze i podaje jej proste uzasadnienie.

Dobry – 4

Uczeń:

- analizuje elementy świata przedstawionego;
- ustala związki przyczynowo-skutkowe między wydarzeniami;
- charakteryzuje bohatera, odwołując się do jego zachowania, wypowiedzi i informacji zawartych w tekście;
- określa temat utworu i wskazuje problem, którego dotyczy tekst;
- wyjaśnia znaczenie sposobu prowadzenia narracji w typowych przykładach;
- rozpoznaje gatunek literacki i uzasadnia rozpoznanie jego cechami;
- wyjaśnia znaczenie poznanych środków stylistycznych w konkretnym fragmencie;
- odczytuje dosłowne i przenośne znaczenia tekstu;
- porównuje bohaterów, wydarzenia lub utwory według wskazanych kryteriów;

- wykorzystuje znajomość omawianych lektur do analizy tekstu i uzasadniania własnych wypowiedzi;
- formułuje opinię i uzasadnia ją informacjami z tekstu.

Bardzo dobry – 5

Uczeń:

- analizuje sposób przedstawienia wydarzeń i bohaterów oraz formułuje wynikające z analizy wnioski;
- wyjaśnia motywacje bohaterów i ocenia ich postępowanie, uzasadniając stanowisko tekstem;
- określa problematykę utworu;
- wyjaśnia funkcję narratora lub osoby mówiącej;
- wyjaśnia funkcję środków stylistycznych w budowaniu znaczenia tekstu;
- interpretuje znaczenia przenośne;
- formułuje przesłanie utworu i wskazuje informacje z tekstu uzasadniające jego odczytanie;
- rozpoznaje wartości przedstawione w utworze i wyjaśnia ich znaczenie;
- porównuje utwory, bohaterów lub motywy i formułuje wnioski wynikające z porównania;
- wykorzystuje znajomość omawianych lektur do interpretowania tekstów oraz tworzenia własnych wypowiedzi;
- formułuje stanowisko interpretacyjne i uzasadnia je odpowiednio dobranymi argumentami.

Celujący – 6

Uczeń:

- wykorzystuje poznane wiadomości i umiejętności do samodzielnej analizy tekstu w nowej sytuacji;
- proponuje możliwe odczytanie utworu i uzasadnia je informacjami wynikającymi z tekstu;
- analizuje zachowania i motywacje bohaterów oraz samodzielnie formułuje i uzasadnia wnioski;
- dostrzega związki między różnymi tekstami, bohaterami, motywami lub tekstami kultury i wyjaśnia te związki;
- wykorzystuje wiedzę o gatunkach, narracji i środkach stylistycznych do samodzielnej interpretacji tekstu;
- wykorzystuje znajomość lektur w nowych zadaniach problemowych;
- formułuje własne wnioski interpretacyjne i przekonująco uzasadnia je odwołaniem do tekstu.

2. Kształcenie językowe

Dopuszczający – 2

Uczeń:

- rozpoznaje poznane w klasie V części mowy;
- wskazuje podstawowe formy gramatyczne odmiennych części mowy;
- rozpoznaje osobowe i nieosobowe formy czasownika;
- odróżnia zdanie od równoważnika zdania;
- wskazuje podmiot i orzeczenie;
- odróżnia zdanie pojedyncze od złożonego;
- rozpoznaje poznane części zdania w typowych przykładach;
- rozpoznaje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne;
- rozpoznaje znaczenie dosłowne i przenośne w prostych przykładach;
- zna poznane w klasie V zasady ortograficzne i interpunkcyjne i podejmuje próbę ich zastosowania.

Dostateczny – 3

Uczeń:

- określa podstawowe formy gramatyczne poznanych części mowy;
- odmienia poznane odmienne części mowy;
- rozpoznaje i tworzy poznane formy czasownika;
- wskazuje poznane części zdania;
- rozpoznaje podstawowe związki między wyrazami;
- rozróżnia poznane rodzaje wypowiedzi;
- rozpoznaje wyrazy bliskoznaczne, przeciwstawne i wieloznaczne;
- wyjaśnia różnicę między znaczeniem dosłownym i przenośnym;
- stosuje poznane zasady ortograficzne i interpunkcyjne w typowych zadaniach.

Dobry – 4

Uczeń:

- wykorzystuje wiedzę o częściach mowy do analizy zdań i tworzenia własnych wypowiedzi;
- określa formy gramatyczne poznanych części mowy;
- analizuje budowę typowych zdań;
- określa funkcje poznanych części zdania;
- ustala związki między wyrazami;
- przekształca wypowiedzenia zgodnie z poleceniem;
- świadomie wykorzystuje synonimy i inne poznane środki leksykalne;

- stosuje poznane zasady ortograficzne i interpunkcyjne w samodzielnie tworzonych tekstach;
- odnajduje i poprawia część własnych błędów językowych.

Bardzo dobry – 5

Uczeń:

- wykorzystuje wiedzę gramatyczną do wyjaśniania budowy i znaczenia wypowiedzi;
- porównuje różne konstrukcje językowe i wyjaśnia różnice między nimi;
- świadomie przekształca zdania w zależności od celu wypowiedzi;
- dobiera słownictwo i konstrukcje językowe odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej;
- wyjaśnia znaczenie zastosowanych środków językowych;
- wykorzystuje poznane zasady ortograficzne i interpunkcyjne podczas tworzenia różnych tekstów;
- samodzielnie rozpoznaje i poprawia większość własnych błędów.

Celujący – 6

Uczeń:

- wykorzystuje wiedzę językową do rozwiązywania nowych zadań i problemów;
- samodzielnie analizuje konstrukcje językowe i uzasadnia swoje rozpoznania;
- świadomie dobiera i przekształca środki językowe w zależności od celu, adresata i rodzaju wypowiedzi;
- wyjaśnia wpływ zastosowanych środków językowych na znaczenie wypowiedzi;
- wykorzystuje wiedzę gramatyczną, leksykalną, ortograficzną i interpunkcyjną do tworzenia oraz samodzielnego redagowania własnych tekstów.

3. Tworzenie wypowiedzi

Dopuszczający – 2

Uczeń:

- tworzy krótką wypowiedź na określony temat;
- przekazuje w wypowiedzi podstawowe informacje;
- podejmuje próbę uporządkowania treści;
- redaguje proste opowiadanie i opis;
- podejmuje próbę tworzenia poznanych form użytkowych;
- zapisuje prosty dialog;
- formułuje własne zdanie;
- podejmuje próbę jego uzasadnienia;
- dzieli dłuższą wypowiedź na akapity;
- tworzy wypowiedź komunikatywną mimo występujących błędów.

Dostateczny – 3

Uczeń:

- tworzy samodzielną wypowiedź zgodną z tematem;
- porządkuje jej treść;
- stosuje podstawową kompozycję odpowiednią dla danej formy;
- tworzy opowiadanie z zachowaniem następstwa wydarzeń;
- tworzy opis;
- poprawnie zapisuje dialog;
- redaguje poznane formy użytkowe;
- formułuje opinię i podaje argument ją uzasadniający;
- stosuje akapity zgodnie z podstawowym podziałem treści;
- stosuje słownictwo odpowiednie do tematu.

Dobry – 4

Uczeń:

- tworzy spójną i logicznie uporządkowaną wypowiedź;
- stosuje cechy charakterystyczne poznanych form wypowiedzi;
- świadomie komponuje opowiadanie;
- wykorzystuje opis i dialog jako elementy tworzonego tekstu;
- dostosowuje wypowiedź do sytuacji komunikacyjnej;
- formułuje stanowisko i uzasadnia je odpowiednio dobranymi argumentami;
- stosuje akapity zgodnie z podziałem treści;
- wykorzystuje zróżnicowane słownictwo;
- redaguje tekst z uwzględnieniem poznanych zasad językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych.

Bardzo dobry – 5

Uczeń:

- planuje i tworzy rozwiniętą, spójną i logicznie skomponowaną wypowiedź;
- świadomie dobiera formę wypowiedzi do celu komunikacyjnego;
- łączy narrację, opis i dialog w funkcjonalną całość;
- dostosowuje styl i słownictwo do celu i adresata;
- formułuje stanowisko, dobiera argumenty i wyciąga wynikające z nich wnioski;
- świadomie wykorzystuje środki językowe w celu uzyskania zamierzonego efektu;
- dokonuje samodzielnej korekty i redakcji własnego tekstu.

Celujący – 6

Uczeń:

- wykorzystuje poznane formy wypowiedzi w nowych sytuacjach komunikacyjnych;
- samodzielnie podejmuje decyzje dotyczące kompozycji, sposobu prowadzenia narracji oraz doboru środków językowych;
- funkcjonalnie wykorzystuje narrację, opis, dialog i inne poznane środki;
- formułuje własne stanowisko, dobiera trafne argumenty, odnosi się do tekstu lub problemu i wyprowadza uzasadnione wnioski;
- świadomie redaguje tekst w zależności od celu i odbiorcy;
- samodzielnie ocenia własną wypowiedź, poprawia ją i uzasadnia wprowadzone zmiany.

4. Samokształcenie

Dopuszczający – 2

Uczeń:

- wyszukuje wskazaną informację w tekście;
- korzysta ze wskazanego słownika lub innego źródła;
- sporządza prostą notatkę według podanego wzoru;
- wykorzystuje wskazane źródło do wykonania prostego zadania.

Dostateczny – 3

Uczeń:

- samodzielnie wyszukuje potrzebne informacje w prostych źródłach;
- korzysta ze słowników;
- wybiera informacje potrzebne do wykonania zadania;
- sporządza prostą notatkę;
- wykorzystuje wskazane źródła tradycyjne i cyfrowe.

Dobry – 4

Uczeń:

- samodzielnie korzysta z różnych źródeł;
- wyszukuje, wybiera i porządkuje informacje;
- sporządza funkcjonalną notatkę;
- dobiera źródło odpowiednio do rodzaju potrzebnej informacji;
- wykorzystuje zdobyte informacje podczas wykonywania zadania lub tworzenia własnej wypowiedzi.

Bardzo dobry – 5

Uczeń:

- wyszukuje informacje w różnych źródłach i porównuje je;
- wybiera informacje przydatne do rozwiązania określonego problemu;
- porządkuje i przetwarza zdobyte informacje;
- tworzy notatkę dostosowaną do celu;
- wykorzystuje informacje pochodzące z różnych źródeł do formułowania własnych wniosków.

Celujący – 6

Uczeń:

- samodzielnie dobiera źródła odpowiednie do rozwiązania nowego problemu;
- porównuje informacje pochodzące z różnych źródeł i ocenia ich przydatność;
- selekcionuje, porządkuje i przetwarza informacje;
- wykorzystuje zdobyte informacje do samodzielnego rozwiązania problemu i uzasadnienia własnych wniosków.

III. Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych

Wiadomości i umiejętności ucznia **mogą** być sprawdzane poprzez:

- prace pisemne:
 - ✓ zapowiedziane z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem (pisemny sprawdzian z wiedzy z całego działu lub większej partii materiału, trwający maksymalnie dwie godziny lekcyjne),
 - ✓ kartkówki – krótkie sprawdziany pisemne (do 20 minut) obejmujące materiał z maksymalnie 3 ostatnich tematów lekcyjnych, który nie wymaga wcześniejszego zapowiadania;
- odpowiedzi i wypowiedzi ustne;
- zadania sprawdzające znajomość i rozumienie omawianych lektur;
- czytanie, analizę i interpretację tekstów;
- zadania gramatyczne i językowe;
- zadania ortograficzne i interpunkcyjne, w tym dyktanda;
- zadania wykonywane podczas lekcji;
- aktywność na lekcjach i zaangażowanie w pracę zespołową,
- recytacja,
- prezentacje, projekty oraz inne formy umożliwiające uczniowi zaprezentowanie określonych wiadomości i umiejętności.

Forma sprawdzania osiągnięć jest dobierana odpowiednio do rodzaju sprawdzanych wiadomości i umiejętności.

IV. Tryb i warunki uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej.

Śródroczna i roczna ocena klasyfikacyjna z języka polskiego określa poziom osiągnięcia przez ucznia wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanego programu nauczania.

Ocena klasyfikacyjna **nie jest wyłącznie wynikiem obliczenia średniej arytmetycznej ocen bieżących**. Przy jej ustalaniu nauczyciel bierze pod uwagę poziom osiągnięcia przez ucznia wiadomości i umiejętności określonych w wymaganiach edukacyjnych, zgodnie z zasadami oceniania określonymi w Statucie Szkoły.

Na ocenę klasyfikacyjną z języka polskiego nie wpływa zachowanie ucznia ani cechy niezwiązane z poziomem jego osiągnięć edukacyjnych.

Warunki i tryb otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej określa **Statut Szkoły**.

V. Dostosowanie wymagań edukacyjnych

Dostosowanie wymagań edukacyjnych polega na modyfikacji metod nauczania, organizacji pracy, tempa uczenia się, sposobu komunikowania poleceń oraz form sprawdzania wiedzy i umiejętności, odpowiednio do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia. Dostosowanie nie oznacza obniżenia wymagań wynikających z podstawy programowej, lecz stworzenie warunków umożliwiających uczniowi osiągnięcie tych samych celów edukacyjnych przy zastosowaniu odpowiednich form wsparcia.